

допоміжних бізнес-процесів; оптимізацією структури джерел фінансування та механізмів їхнього залучення; інтеграцією учасників комплексу щодо розширення їх матеріальних, фінансових і трудових ресурсів; для узгодження граничних показників залучення фінансових ресурсів для реалізації економічних інтересів учасників і зацікавлених економічних агентів сільськогосподарських бізнес-процесів; при визначенні пропорцій і співвідношень у діяльності учасників комплексу; системою корпоративних змін у процесі інтеграції учасників комплексу.

Список використаних джерел:

1. Григор'єва Христина. Співвідношення правових категорій державної підтримки сільського господарства та державної аграрної політики. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 7. С. 64-68.
2. Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення економічного зростання, стимулювання розвитку регіонів та запобігання корупції» від 20 вересня 2019 року № 713/2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7132019-29789> (дата звернення: 22.10.2019).
3. Щуревич Л. М. Пріоритети аграрної політики України в контексті європейської інтеграції. Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України / за заг. ред. А. П. Савкова. Київ : НАДУ, 2017. Вип. 2. С. 105–122.
4. Аграрний і сільський розвиток для зростання та оновлення української економіки : наукова доповідь / за ред. чл.-кор. НАН України Бородіної О.М., д-ра екон. наук Шубравської О.В. ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». К., 2018. 152 с.

Солодкий В.О., к.е.н., доцент
Національний університет водного
господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна

**ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОВАЖНОГО РОЗВИТКУ В
УМОВАХ НЕОІНДУСТРІАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА**

Концепція рівноважного розвитку ґрунтується на принципі справедливості у відносинах між поколіннями, який визначає, що розвиток суспільства у тривалій перспективі є ефективним лише у випадку, якщо людство може задовольнити свої потреби сьогодні без шкоди для можливостей розвитку майбутніх поколінь. Водночас, варто зауважити, що таке бачення сьогодні все ще можна вважати підходом, що підтримується цивілізаційними елітами або ж, у переважній більшості, країнами, які визначають геополітичні тренди. У багатьох державах світу, навпаки, бідність війни та невизначеність майбутніх перспектив призводять як до деградації навколишнього природного середовища так і до руйнації економічних систем та падіння соціальних стандартів. Як наслідок, існують точки зору, в яких розглядаються питання можливих суперечностей в завданнях і цілях концепції сталого розвитку, а також у доцільності та способах виконання її основних положень [1, СС. 13–14].

Сталий розвиток може стати результатом комплексної роботи щодо ефективного поєднання кроків у економічній, екологічній та соціальній сферах.

Сутність самовідтворюваного розвитку визначає, що досягнення поставленої мети повинно здійснюватися через забезпечення ефективного з точки зору економіки та якісного з точки зору людини зростання, яке забезпечить як мінімум необхідні потреби більшості населення. Також, важливим є проведення науково обґрунтованої та соціально відповідальної демографічної політики, яка враховуватиме не тільки економічні аспекти вирішуваних питань, але й національні та культурні особливості і т.д. Необхідним є широке впровадження сучасних ресурсозберігаючих технологій та, як ключовий аспект, забезпечення прийняття відповідальних господарських рішень, які б враховували як економічну так і екологічну й соціальну ефективність сьогодні та в майбутньому.

Важливим чинником сталого розвитку є забезпечення економічного зростання. Причому, найбільш вагомим є досягнення таких темпів росту, які були б достатніми для зміни ситуації, в країнах з найнижчим рівнем життя. Адже очевидно, що бідність зменшує можливості використання ресурсів та ведення життя у спосіб, який відповідає потребам сталості. Необхідним є щорічний ріст доходів на душу населення (з врахуванням, як правило збільшення його чисельності) не менш ніж 3 відсотки на рік для того, щоб у країнах з низькими доходами більшості ситуація відчутно покращилася у межах чверті століття. І це в ситуації, коли початковий рівень бідності складатиме не більше 50 відсотків.

Тобто, гарантування зростання доходів серед найбідніших можемо вважати дієвим чинником на шляху забезпечення сталості розвитку. Адже у країнах, що розвиваються найчіткіше прослідковуються зв'язки між зниженням кількості незаможних та зорієнтованістю на дотримання екологічних стандартів. Разом з тим, розвиток відбувається в глобалізованому світі пов'язаних економік, тому менш розвинені країни напряду залежать від ситуації в країнах, які очолюють світові позиції розвитку. Сьогодні зростання не менш ніж 3-4 відсотки на рік є тим мінімумом, який, за всіх інших рівних умов, може вважатися світовими фінансовими організаціями достатнім для того, щоб держава могла відігравати суттєву роль в зростаючій світовій економіці. У свою чергу, за таких темпів приросту економіки, екологічна складова стійкого розвитку може бути реалізована лише шляхом зміни засобів досягнення зростання, а саме – удосконаленням способу виробництва та підвищення ефективності використання природних та інших ресурсів.

В умовах сталого розвитку економічне зростання повинно поєднуватись зі збереженням природного різноманіття, зменшенням вразливості народногосподарських комплексів до економічних та соціальних криз та удосконаленням механізму розподілу доходів. Як правило, швидке економічне зростання з погіршенням структури розподілу його результатів має гірші наслідки для держави ніж повільніші темпи росту, що супроводжуються підвищенням якості життя всіх прошарків населення. У свою чергу мінімізація ризиків виникнення кризових явищ має досягатися шляхом застосування технологій, які мінімізують виробничі ризики, проведення економічної політики, що мінімізуватиме ринкові коливання, створення фінансових та інших резервів. З точки зору досягнення стабільності суспільного поступу, розвиток, який поєднує

економічне зростання із зменшенням вразливості виробничих та народногосподарських комплексів, є більш дієвим та ефективним.

Крім того, забезпечення збалансованості розвитку вимагає вирішення проблем освіти, охорони здоров'я та захисту і відновлення навколишнього природного середовища. Важливим є створенням умов, коли б усі, навіть найбільш обмежені у ресурсах і можливостях члени суспільства, могли реалізовувати свої потреби та інтереси. Такий підхід буде мати свої результати і у тому, що освічене та здорове населення в цілому працюватиме продуктивніше, а зростання обсягів виробництва товарів і послуг призводить до зменшення витрат і т.д., що також є складовою формування політики сталого розвитку.

Окреслені та інші проблеми переходу до моделі сталого розвитку вимагають суттєвих технологічних зрушень. Тут мають вирішуватися питання технологічного відставання країн, які розвиваються, причому у даному плані проблемою є те, що успішність «експорту» технологій визначається багатьма чинниками, узгодження яких часто представляє собою досить складне завдання. Також необхідно надалі нарощувати масштаби застосування «зелених» технологій, використання яких допомагає не тільки зменшувати техногенний тиск на навколишнє природне середовище, але й покращувати його якісні характеристики. На сьогоднішньому етапі розвитку економіки фінансова привабливість таких підходів до виробничої діяльності повинна стати ключовим стимулом для виробників товарів та послуг всіх форм власності, а також розробників технологій і громадських організацій щодо активізації участі у реалізації політики збалансованого розвитку.

Реалізація наведених кроків в Україні потребує розробки та впровадження програм збалансованого розвитку та системи національних індикаторів. Необхідним також є формування планів та прогнозів сталого розвитку як на регіональному так і на державному рівні [2].

Прогрес у розвитку технологій та приведення їх у відповідність до вимог сталого розвитку необхідно поєднувати із удосконаленням системи управління ризиками. Реактори атомних електростанцій, лінії електропередач, громадський транспорт, системи зв'язку і т.д. можуть бути досить вразливими у форс-мажорних ситуаціях або у випадках перевантажень. Як правило, при проектуванні таких систем закладається певний рівень надійності, однак серйозні стохастичні збурення можуть мати значні негативні наслідки.

Важливим є проведення ґрунтовної аналітичної роботи щодо виявлення можливих слабких місць таких систем, включаючи вивчення ретроспективних аспектів та прогнозування їх діяльності, постійна актуалізація виробничих стандартів, розробка планів дій у екстрених випадках. Така робота забезпечить мінімізацію негативних наслідків у випадку надзвичайних подій, а отже сприятиме зростанню збалансованості відповідних систем та господарських комплексів в цілому. Міжнародні організації повинні активніше залучати урядові органи на місцях, представників законодавчої гілки влади та населення до вирішення питань забезпечення сталості сьогоднішнього та майбутнього розвитку [3, С. 5].

В сучасних умовах, для успішної реалізації більшості проектів сталого розвитку (збереження та відновлення екосистем великих та малих міст, боротьба з ерозією земель, підтопленням і т.д.), вони мають бути не лише обґрунтовані з екологічної, економічної та соціальної точок зору та гарантувати результати, які можуть бути отримані у відносно віддаленому майбутньому. Основним аргументом, щодо реалізації програм сталого розвитку та кроків щодо їх виконання у багатьох випадках може бути результат, який розрахований на найближчу перспективу.

І хоча більшість розвинених країн інвестують значні ресурси у реалізацію програм адаптації до потенційної зміни природних умов та можливого вичерпання окремих складових ресурсної бази, країни, які розвиваються і мають обмежені фінансові та технічні можливості, постають перед проблемою адаптації до швидко змінюваних як природно-кліматичних так і соціально-економічних факторів. Для забезпечення стійкості як окремих економік так і глобального господарського механізму, важливою є диверсифікація та забезпечення стабільності джерел фінансування відповідних програм та кроків. В умовах неоіндустріального суспільства, реалізація комплексної стратегії сталого розвитку повинна базуватися на рішеннях, які включають як економічну, так і екологічну та соціальну складові, як такі, що превалюють та співіснують у всіх сферах життя людини та екосистеми в цілому.

Список використаних джерел:

1. Warren, A. (1996). Comments on indigenous and scientific knowledge: some critical comments. *Indigenous Knowledge and Development Monitor*, №4.
2. Тимочко Т. Пріоритети збалансованого (сталого) розвитку для України. Збірник матеріалів II-го Всеукраїнського з'їзду екологів з міжнародною участю. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://eco.com.ua>.
3. Sylvia I. Karlsson-Vinkhuyzen. From Rio to Rio via Johannesburg: Integrating institutions across governance levels in sustainable development deliberations. *Natural Resources Forum* 36 (2012). PP. 3–15.

Сосовська О. С., студентка

Шостак Л. В., к.е.н., доцент

Східноєвропейського національного університету
ім. Лесі Українки

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЩО ЗНАХОДЯТЬСЯ НА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Унаслідок вторгнення російських військ на територію України, наша країна втратила контроль над економікою частини окупованого Донбасу, виробничими активами та інфраструктурою регіону. На Сході країни були незаконно захоплені промислові підприємства, землі, державне майно, соціальні об'єкти.

На окупованих територіях залишилося 388 державних підприємств, 4500 об'єктів державної власності та понад 100 великих підприємств недержавної форми власності. Загалом втрачено близько 50% промислового потенціалу Донбасу. Обладнання окремих підприємств було вивезено на територію РФ або розібрано на металобрухт. За інформацією з відкритих джерел включаючи